

Трикін Олександр Сергійович, аспірант кафедри сурдопедагогіки факультету корекційної педагогіки та психології Національного педагогічного університету імені М.П. Драгоманова

СУРДОПЕРЕКЛАД В ОСВІТНІЙ СФЕРІ

Сурдопереклад в будь-якій сфері, де відбувається процес навчання та викладання, визначено як «освітній сурдопереклад». У більш широкому сенсі, освітній сурдопереклад може відбуватися в дошкільній сфері, в початковій, основній, середній або вищій школі, в університеті, на будь-яких курсах або навчальних програмах в системі безперервного навчання, підвищення кваліфікації або будь-якому іншому виді навчання. У вузькому сенсі термін може бути використаний для сурдоперекладу в навчальному закладі.

Сурдоперекладач, який працює в освітній сфері, є професіоналом, який закінчив відповідні курси з підготовки та підвищення кваліфікації сурдоперекладачів, пройшов кваліфікаційний іспит та отримав відповідний документ, який дає право власнику здійснювати сурдоперекладацьку діяльність (в т. ч. в освітній сфері). В освітній сфері сурдоперекладачам рекомендується, щоб додатково до кваліфікації сурдоперекладача, вони б мали додаткову освіту хоча б того ж рівня, що відповідає рівню освіти, де надаються послуги сурдоперекладу (наприклад, для сурдоперекладу в бакалаврській програмі сурдоперекладач повинен мати, як мінімум, ступінь бакалавра або еквівалентний рівень кваліфікації, а для сурдоперекладу в магістерській програмі сурдоперекладач, відповідно повинен мати, як мінімум, ступінь магістра або еквівалентний рівень кваліфікації). Також рекомендується, якщо це можливо, організація спеціальної підготовки для сурдоперекладачів у професійних навчальних закладах.

Сурдоперекладач, який працює в освітній сфері, слідує загальним етичним професійним принципам. Основною метою сурдоперекладу є забезпечення рівного доступу до інформації та комунікації задля залучення до процесу всіх сторін, незалежно від того, яка мова (словникова або жестова) використовується. Згідно кодексом перекладацької етики ця мета забезпечується нейтральним та конфіденційним посередництвом за рахунок сурдоперекладу всього, що говориться або показується жестами в комунікативних ситуаціях.

Компетенція сурдоперекладача в освітній сфері обмежується аналізом лише сурдоперекладу, та не розповсюджується на поліпшення умов і становища студентів та компетентності вчителя або викладача та будь-яких інших освітніх працівників.

У залежності від навчального закладу чи освітньої програми, де сурдоперекладач надає відповідні послуги, ним можуть використовуватися й інші ролі (такі як консультування, індивідуальна допомога тощо). В разі цього освітній сурдоперекладач повинен мати відповідну кваліфікацію, окрім кваліфікації сурдоперекладача, і всі ролі мають бути узгоджені заздалегідь та чітко зазначені в переліку функціональних обов'язків.

Завдання сурдоперекладача, який працює в освітній сфері:

- планування роботи;
- підготовка до сурдоперекладу (наприклад, перегляд текстів, фотографій, слайдів, фільмів, робота з лексикою, робота з додатковими матеріалами заради розуміння та закріплення знань тощо);
- співпраця з викладачами(вчителями) та іншими працівниками системи освіти задля підготовки до сурдоперекладу, створення відповідних умов для сурдоперекладу та аналізу комунікації сурдоперекладу;
- перекладати в аудиторії або будь-яких інших умовах, пов'язаних з освітою (екскурсії, практичні заняття, іспити, засідання педагогічних працівників або зустрічей з батьками, дискусії у навчальному закладі тощо);
- проводити самоаналіз сурдоперекладу та професійної діяльності;
- у взаємодії з навчальним закладом та студентами інформувати студентів та викладацький склад про специфічні особливості своєї професійної діяльності;
- брати участь у засіданнях педагогічних працівників, звітувати;
- виконувати інші обов'язки, які можуть бути визначені навчальним закладом або освітньою програмою, та які зазначені в договорі та в переліку функціональних обов'язків.

Робочий час освітнього сурдоперекладача варіюється в залежності від умов, але передбачається, що час для сурдоперекладу не перевищуватиме $\frac{1}{2}$ від загальної тривалості тижневого навантаження. Інша частина робочого часу повинна бути залишена для інших завдань.

Поради педагогічним працівникам, які користуються послугами сурдоперекладача:

- звертатися безпосередньо до глухого студента, а не сурдоперекладача;
- майте на увазі, що все сказане або показане жестами буде перекладатися;
- якщо ви не впевнені в тому, чи потрібен сурдопереклад в певній ситуації, не вирішуйте це питання самостійно, а краще запитайте про це глухого студента;
- допомагайте сурдоперекладачу знайти найкраще місце для сурдоперекладу, аби забезпечити студенту можливість бачити і сурдоперекладача і Вас. Під час використання будь-яких наочних посібників, надавайте додатковий час для глухих студентів, які сприймають сурдопереклад, аби вони могли побачити і презентацію, і пояснення до неї. Якщо Ви використовуєте слайди або фільми, треба щоб було додаткове освітлення для сурдоперекладача;
- надайте сурдоперекладачеві всі матеріали, які Ви плануєте використовувати (тексти, роздатковий матеріал, слайди, вправи, фільми). Матеріали вкрай необхідні для обов'язкової підготовки сурдоперекладача;
- надавайте додатковий час для студентів, які сприймають сурдопереклад, або вони мали можливість брати участь в обговореннях та відповідати на питання. Сурдопереклад інформації завжди відбувається із

затримкою в часі;

- надавайте глухим студентам додатковий час для записів, або надавайте їм письмовий матеріал, адже дивитися на сурдоперекладача і одночасно робити записи неможливо;

- якщо Ви використовуєте послуги сурдоперекладу в освітній сфері, немає необхідності в застосуванні до глухих студентів екстраординарних підходів, адже сурдоперекладач може бути використаний в дискусіях, в малих групах, на іспитах, жестових презентаціях тощо.